

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. ומ"ש קטנה דממאנה ומ"ש חרשת דלא ממאנה מימנעי ולא נסבי לה.....1
- ב. קטנה דאכלה בתרומה.....2
- ג. חרשת דלא אכלה בתרומה.....2
- ד. הממאנת והשנייה ואיילונית אין להן כתובה אבל יוצאה בגט.....2
- ה. חרש ושוטה שנשאו פקחות אף על פי שנתפקח החרש ונשתפה השוטה אין להם עליהם כלום.....3
- ו. ופקח שנשא חרשת או שוטה אפי' כתב לה מאה מנה כתובתה קיימת מפני שרצה לזוק בנכסיו.....4
- ז. הא לא רצה אין לה דא"כ מימנעי ולא נסבי לה.....4
- ח. יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה.....5
- ט. שוטה מתגרשת ... אמרו אינה מגורשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר ... דיודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עצמה.....6
- י. אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן ואמר לה כנסי שפר חוב זה הרי זו מגורשת ... לא בעינן דעתה.....6

דף קיג.

א. ומ"ש קטנה דממאנה ומ"ש חרשת דלא ממאנה מימנעי ולא נסבי לה

תיקנו בקטנה¹ יתומה שהשיאוה אמה ואחיה, שנישואיה מדרבנן שתא במציאון אך לא תיקנו חכמים שחרשת תצא במיאון שאם כן ימנעו מלשאתה, הואיל ולעולם היא יכולה למאן מפני חרשותה, אבל קטנה גבול יש לה כשתגדיל, ויפייסנה עד שתגדיל. ולפיכך צריכה חרשת גט לנישואיה ועל אף שאין לה דעת לקבל מכל מקום הרי יכול לגרש בעל כרחיה. ונוסח גט חרשת כשאר גיטין, ואין צריך לשנות בה².

¹ טור אבהע"ז מד מובא במ"ז שם ב

² שבוי"ח"א קג ודחה ד' הנחלת שבעה שכ"ב, וכ"כ בנוב"ק אבהע"ז פד ובישועות יעקב סי' קכא

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ב. קטנה דאכלה בתרומה

ישראלית³ שנשאת לכהן אפילו קטנה בת ג' שנים ויום אחד שהשיאה אביה⁴ שהיא נשואין דאורייתא, תאכל בתרומה וחזה ושוק, ודין תורה שתאכל משנתארסה שהרי היא קנינו, אבל אסרו חכמים שתאכל עד שתכנס לחופה גזירה שמא תאכיל תרומה לאביה ולאחיה כשהיא ארוסה בבית אביה.

אבל אם אין לה אב והשיאה אמה ואחיה⁵, שאינן אלא נשואין דרבנן, לא תאכל אלא בתרומה דרבנן⁶ כגון בתרומת חו"ל וכיו"ב.

ג. חרשת דלא אכלה בתרומה

חרשת⁷ ושוטה בת ישראל שנשאת לכהן אינה אוכלת בתרומה, אפי' בתרומה דרבנן גזרה שמא תבא לאכול בתרומה דאורייתא, שמכיון שנישואיה נשואין יבוא לטעות ולומר אשה נמורה היא. אפילו השיאה אביה בקטנותה, גזירה שמא ישא חרש כהן חרשת ויאכילנה, לפיכך גזרו שלא תאכל חרשת בת ישראל כלל. וי"א שאם השיאה אביה בקטנותה שנישואיה דאורייתא, אוכלת בתרומה⁸.

ד. הממאנת והשנייה ואיילונית אין להן כתובה אבל יוצאה

בגט

קטנה⁹ הממאנת היוצאת במיאון אין לה מנה ומאתים, שלא תקנו לה חכמים כתובה, אבל התוספת שכתב לה הוא חייב בו דמשום חיבת ביאה כתב

³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ג

⁴ תו' גיטין ג"ה א' ושאר הראשונים ועי' רשב"א שם

⁵ ולא גזרי' שמא יאכיל קמן קטנה כדגזרי' בסמוך ה"ד גבי חרש דקמן אין לו נשואין אבל בתרומה דאורייתא לא תאכל ודוקא אם מאכילין אותה בידים או שגדלה ואוכלת על סמך קדושין הראשונים אבל כ"ז שהיא קטנה ואוכלת בתרומה דאורייתא מעצמה אין ב"ד מצווין להפרישה דק"ל קמן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו וי"א שאף אם נוטלת מעצמה ג"כ אסור לה לאכול בתרומה דאורייתא גזרה שמא תאכל אחר שתגדיל קודם שתבעל:

⁶ ריטב"א החדשות גיטין ג"ה א' ונראה דלא אתי לאפוקי תרומת פירות ועציץ שא"ג וכה"ג (ועי' רש"י בכתובות כ"ה ב' ד"ה בתרומה):

⁷ רמב"ם שם הלכה ד

⁸ עיין דרך אמונה שם מה

⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמ"ז ה' ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

לה¹⁰ זוכתה בו, וחייב לזונה ולפדותה כל זמן שהיא תחתיו ואוכל פירותיה. אך קטנה היוצאת בגט, דינה כגדולה היוצאה בגט ככל דיניה.

הנושא אשה בעבירה¹¹ כגון חייבי לאוין דתפשי בהו קידושין, כמו ממזרת ונתינה לישראל, פצוע דכא שנשא ישראלית, אף על גב שהכיר בה שהיא אסורה עליו והיה מן הראוי לקנום שניהם, כדי שלא תהיה חוטאת ונשכרת, חוטא ונשכר¹², אמרו שיש לה עיקר ותוספת וכל תנאי כתובה כמו אשה כשרה ויקבלו עונשם ממקום אחר. ואם לא הכיר בה שהיא אסורה עליו, אמרו שאין לה עיקר כתובה דהיינו מנה ומאתים אבל תוספת יש לה, וטעמא משום דמנה ומאתים בכשרה לא תקנו חז"ל אלא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, והך תהא קלה בעיניו להוציאה, אבל תוספת מתנה הוא ומשום חיבת ביאה כתב לה, ולא רצו חכמים לקחת את שלה וליתנו לבעלה.

ואיילונית יש ג"כ איסור גדול בנישואיה לכתחלה, שהרי אינו מקיים בה פריה ורבייה ומשחית זרעו, לפיכך אמרו שאם לא הכיר בה אין לה כתובה.

והנושא באיסור דרבנן כגון שניות לעריות, אף ע"ג שגם אלו איסורין קל, החמירו בהן לעשות חיזוק לדבריהם בענין אחד, שהיא מרגילתו לעבירה כיון שאינה פסולה בלא זרעה פסול ואמרו בין הכיר בין לא הכיר בה דינם שאין לה כתובה.

ה. חרש ושוטה שנשאו פקחות אף על פי שנתפקה החרש ונשתפה השוטה אין להם עליהם כלום

חרש¹³ או שוטה שנשאו נשים אף על פי שנתפקה החרש ונשתפה השוטה אין לשניהם כלום, שלא תקינו להם חז"ל כלום אפילו לחרש.

¹⁰ אעפ"י שהיא ממאנת ויוצאה לרצונה וראוי היה לומר דכי אקני לה תוספות אדעתא למיקם קמיה וכמ"ש הרמב"ם כל זמן שתרצה ותעמוד לפניו וכמו שיתבאר לקמן סי' קנ"ד סעיף ו' בטוענת על בעלה שאינו יורה כהן שאין לה תוספות מ"מ קטנה וממאנת שאני דסביר וקיבל דסתם קטנה תמאן ועל חיבת ביאת לילה הראשונה כתב לה ומיאון בקטנה כיוצאת שלא לרצונה. ח"מ שם י

¹¹ שם א – ד

¹² לא מצאו חכמים מקום לקנום אחד מהם בענייני תקנת הנישואין, שאם יקנסו אותו שלא יזכה בנכסים שלה כמו שזוכה בנכסי אשה כשירה, היתה היא חוטאת ונשכרת, וכן אם יקנסו אותה שלא יהא חייב לתת לה מה שחייבוהו לתת לאשה כשרה היה הוא חוטא ונשכר.

¹³ שו"ע ונו"כ סז י

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

במה דברים אמורים כשאין רוצין לקיימן, אבל אם רוצין לקיימן אחר שהבריא לא עדיפי משאר אנשים שאסורים לשהות עם נשותיהם בלא כתובה, וצריכין לכתוב לה כתובה וכתובתה מנה שהרי בעולות הן. ואם הבי"ד השיאו את החרש לפקחית וכתבו לה כתובה על נכסיו, נוטלת כל מה שכתבו לה בי"ד, שלא גרע מאילו הקנו לו שפחה לשמשו, אבל השוטה אין בי"ד משיאין אותו, שלא תקנו רבנן נישואין לשוטה כלל בין זכר בין נקיבה, שהרי לא תתקיים תקנתם.

ז. ופקח שנשא חרשת או שוטה אפי' כתב לה מאה מנה

כתובתה קיימת מפני שרצה לזוק בנכסיו

פקח¹⁴ שנשא חרשית או שוטה, וכתב לה כתובה אפילו מאה מנה¹⁵ כתובתה קיימת¹⁶, שהרי זה רצה ברצונו להזיק נכסיו ואיהו דאפסיד אנפשיה.

ז. הא לא רצה אין לה דא"כ מימנעי ולא נסבי לה

חמשה לא החרשית¹⁷ תקנו לה נישואין מדבריהם, שהרי יכולה לשמור עצמה ותתקיים תקנתם, אבל לא תקנו לה לא כתובה¹⁸ ולא מזונות ולא שום תנאי מתנאי כתובה, דחשו חז"ל אם יתקנו לה כתובה או תנאי כתובה ימנעו

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁵ ה"מ שם ט

¹⁶ לכאורה אינו מובן ל"ל מעם זה אטו עד השתא לא ידענא דיכול אדם להתחייב בדבר שאינו חייב אך נראה דהנה קי"ל חרש ושוטה אין להם זכיה ע"י עצמו רק אם אחר זכיה להם זוכין א"כ אם בא אדם להתחייב להם בשטר לא זכו רק אם זכה להם אחר בשטר בעבורם אבל כל שלא זכה אחר בשטר בשבילם לא זכו דבר שאינו חייב והכא קמ"ל דלא צריך שיזכה להם אחר בשטר כתובה שלה כיון דבאשה דעלמא אם הבטיח לה כתובתה אפי' מאה מנה חייב ליתן לה אפי' בדיבור בעלמא מכח דבהנאת נישואין גמר ומקנה ונתחייב אבל בחרשת ושוטה ל"ש בה חיבת נישואין כ"כ ולא גמר ומקנה בפה לבד. מיהו אם כתב לה כתובה כיון דחזינן דטרה וכתב לה מוכח שחיבת נישואין שלה הי' חביב בעיניו וגלי דעתו דחביבה היא אצלו או אמרינן אגב זה גמר והקנה בכתב זה זוכתה בו אף שלא ע"י אחר וז"ש מפני שרצה להזיק את נכסיו וכיון שרצה בכך וניחא ל"י גמר והקנה ונתחייב כן ג"ל בירור הדברים ודוק היטב. חכמת שלמה שם.

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ח

¹⁸ אף על גב דאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה היינו בנשים פקחות לפ"ז צ"ל מ"ש בסוגיא פ' אלו נערות דף ל"ו חרשת יש לה טענות בתולים איירי בכתב לה כתובה או יש לה כתובה מטעם דרוצה לזוק את נכסיו מ"מ אמרינן דוקא כשהיא בתולה רוצה להזיק את עצמו ולא כשהיא בעולה לכן יש לו עליה טענות בתולים. ב"ש שם ז. ועי' בס' אמתחת בנימין פ"ד דיבמות מ"א שכ' וז"ל ופשוט הוא אצלי דהיינו דוקא היכא שנשא כשהיא גדולה דאין נשואיה אלא מדרבנן אבל היכא דקיבל אבי' קדושין בעודה קטנה דקידושי' דאורייתא בודאי יש לה כתובה ולזה אמרו בגמ' פ' אלו נערות דף ל"ו חרשת יש לה טענות בתולים דהיינו שנשאת ע"י אביה בעודה קטנה והרב ב"ש בס' ס"ז סק"ז והלח"מ פ"א מה"א שגנו בזה עכ"ל וע' בזה במל"מ שם ובס' בית מאיר כאן. פ"ת שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

מלישא אותה, לפיכך לא שנא נשאת לפקה או לחרש ושוטה אין לה כתובה. ואם כנס החרשית ונתפקחה ורוצה לקיימה יש לה כתובה ותנאי כתובה מכאן והלאה, כמו שנתבאר ואין כתובתה אלא מנה שהרי עכשיו אינה בתולה שהרי כבר נבעלה. ואם כנס שוטה ונשתפית ורוצה לקיימה צריך לקדשה, שקידושין הראשונים אינם כלום, וצריך לכתוב לה כתובה ותנאי כתובה וכתובתה מנה.

ח. יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה

כבר התבאר במסכת שבת דף קנג: שחמשה לא יתרומו¹⁹, ואם תרמו אפי' בתרומה דרבנן כגון בזמן הזה ובחול, ואפי' תרמו בפנינו כשיעור ואמרו הרי זה תרומה, אין תרומתן תרומה, והתרומה נשארת טבל כמו שהיתה. וכן הפירות נשארין טבל.

ואלו הן החרש, בב' אזניו שאינו לא שומע ולא מדבר, והשוטה, והקטן, אפי' הגיע לחינוך עד גיל שתים עשרה לזכר ואחת עשרה לנקיבה, אין יכול להפריש אפי' מדרבנן, ואפי' בפירות של עצמו.

וטעם אלו השלש משום שלא בני דעה הם, ואין מעשיהן כלום.

והנכרי שתרם את של ישראל ואפילו ברשותו, והתורם את שאינו שלו שלא ברשות הבעלים.

אבל התורם משלו על של אחרים הרי זו תרומה ותיקן פירותיהם, וטובת הנאה שלו שנותנה לכל כהן שירצה.

חרש שיכול לשמוע ע"י כלי, כמין חצוצרות דינו כפקח.

אם אחר שהפריש הקטן [או כל הני] בא אביו והסכים שיהא תרומה הוי תרומה מכאן ולהבא דתרומה ניטלת במחשבה, וי"א שגם אם אמר מתחלה כל מה שיפריש מתחלה לשם תרומה יהא תרומה חל תרומה משעת הפרשה. וי"א שגם אם אביו הסכים אח"כ לא מהני.

דף קיג:

¹⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ב שו"ע ונו"כ יו"ד שלא ל ודרך אמונה שם

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

ט. שוטה מתגרשת ... אמרו אינה מגורשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר ... דיודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עצמה

אם²⁰ נשתמית עד שאינה יודעת לשמור את עצמה אף על פי שיודעת לשמור את גיטה, לא יוציאנה עד שתבריא, שעשו בה חכמים תקנה כדי שלא ינהגו בה מנהג הפקר לפי שאינה יודעת לשמור את עצמה, לפיכך מניחה ונושא אחרת ומאכילה ומשקה משלה. ואין מחייבין אותו בשאר כסות ועונה, שאין כח בבן דעת לדור עם השוטה ואין חייב לרפאותה ולפדותה.

ואם גרשה הרי זו מגורשת אם יודעת לשמור את גטה²¹, ומוציאה מביתו ואינו חייב לחזור וליטפל בה, ויש מחייבין אותו במזונותיה וברפואתה וכל תנאי כתובה בין גירשה בין לא גירשה. ויש אומרים עוד דאינה מגורשת אפילו בדיעבד, כיון שאין בה דעת לשמור את עצמה אינה זוכה בגט, אבל אשה שהיא עתים שוטה ועתים חלומה וגירשה בעת חלומה מפני שהיו חושבין שתישאר כך, לא מהדרין עובדא,

אבל אם גם²² הגט אינה יכולה לשמור, לכו"ע לא הוה גט אפילו מן התורה, דכתיב ונתן בידה מי שיש לה יד לגרש את עצמה יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה.

י. אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן ואמר לה כנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת ... לא בעינן דעתה

²⁰ שו"ע ונו"כ קי"ו

²¹ כלל הוא אם א"י לשמור את גיטה או מדאורייתא אינה מגורשת דכתיב ונתן בידה ואז לכ"ע חייב בכל חיוב ממון ואם יכולה לשמור את גיטה וא"י לשמור את עצמה או מדאורייתא מגורשת אלא חז"ל תקנו שאל יגרש אותה כדי שאל ינהגו בה מנהג הפקר, ובזו ס"ל להרמב"ם דעל ממון לא תקנו חז"ל כיון שהוא מוכן לסלק את שלה אלא הוא אנוס בתקנת חז"ל מ"ה הוא פטור מכל חיוב ממון ותוספת והרא"ש פרק החרש שם הביאו הירושלמי כשאביה חי והיא ארוסה אז אפילו היא א"י לשמור הגט מגורשת מדאורייתא כי אביה יכול לשמור, וכן אם היא עתים חלים ועתים שוטה הוי כאלו היא יכולה לשמור את גיטה אלא לכתחלה אסור לגרשה כי חיישינן שמא תבוא לידי זנות כי אביה א"י לשמור אותה כל פעם גם בעת שהיא שוטה תבוא לידי זנות ובדיעבד היא מגורשת בכה"ג אפילו א"י לשמור את גיטה. ב"ש שם י

²² מ"ז שם י ח"מ יג

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

המגרש²³ צריך שידע בשעת נתינה שהוא גט, ויתנו לה בשעת נתינה בתורת גירושין. לפיכך כשיתן לה הבעל הגט צריך שיאמר לה בשעה שנותנו לה הרי את מגורשת ממני בגט זה ומותרת לכל אדם או הרי את משולחת ממני וכה"ג, לשון שישמעו העדים שבתורת גירושין נותנו לה. ואנו נוהגין לומר הרי זה גיטך והרי את מגורשת ממני והרי את מותרת לכל אדם מעכשיו. וצריך הבעל לידע ולהבין מה שיאמר לה, ואם אינו מבין מפרשין אותו לו בלשון שמבין. ואם נתנו בידה ולא אמר כלום הרי זה גט פסול, דשמא לא נתנו לשם גירושין אלא לפקדון בעלמא.

וכשיודע הבעל בשעת נתינה שהוא גט אף על פי שאין האשה יודעת בשעת נתינה שהוא גט, כגון שאמר לה כנסי שטר חוב זה ואמר לה אחר כך הרי זה גיטך ותתגרש בו, או שהודיע לעדים בתחלה שנתנו לה לשם גירושין, הרי זו מגורשת. ויגידו לה העדים אחר כך שהוא גיטה שתדע ותפרוש ממנו ותצא²⁴. וי"א²⁵ שמן הדין צריך שיאמר לה מתי שהוא שזה גיטה.

²³ שו"ע ונו"כ קלו א ה

²⁴ לשון הלבוש, מיהו הרמב"ם והטור ס"ל דא"צ שיאמרו העדים לה שהוא הגט וכ"כ בעל המאור ודי אם הבעל מוציא מפיו השילוחים ויאמר לה או להעדים לכן לא כתבו שהעדים יגידו לה והסוגיא קמ"ל כשאמר לעדים שהוא הגט די. ב"ש שם ג ואפשר דלמעם הלבוש אף להרמב"ם טוב שיאמר

²⁵ דעת תוס' מובא במחבר. ואין צריך שיהיה באותו מעמד. בית מאיר שם דלא כב"ש ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>